

Μαλχεβίκ

«Εδώ είναι κόλαση!»

«Κόλαση, παράδεισος, έχει διαφορά, νομίζετε;»

Άνοιξα τα μάτια· πάνω μου τα κλαδιά της ροδιάς, αριστερά τα χαλάσματα, μπροστά τα αγριόχορτα· όλα στη θέση τους, ένα κακό όνειρο ήταν και χάθηκε.

Ο άνθρωπος που μου μίλησε καθόταν στο πεζούλι.

«Καλημέρα», είπα.

Πήρα το αλουμινένιο κύπελλο, το βούτηξα στο βαρέλι και άδειασα το νερό στο κεφάλι μου. Τον κοίταζα με την άκρη του ματιού· ψηλός, γύρω στα πενήντα, σημάδι στο δεξί μάγουλο από τραύμα ή εγχείρηση. Σκάρφεις ή Φρανκενστάιν;

«Μαλχεβίκ».

«Ορίστε;»

«Μαλχεβίκ. Το όνομά μου...»

Αμηχανία· χωρίς λόγο ξεκρέμασα το καθρεφτάκι από τον τοίχο και το ακούμπησα στο τραπέζι.

«Καφέ;»

Δέχτηκε με ενθουσιασμό. Μπήκα στην κουζίνα και έβαλα το μπρίκι στη φωτιά.

«Α, με συγχωρείτε!» φώναξα από μέσα. «Ξέχασα να σας συστηθώ».

Απόγευμα ώρα έξι κατηφόρισα στο λιμάνι. Ο Γιατρός και ο

αδερφός του ο Παναγιώτης λιάζονταν στο μαγαζί του Στάθη. Ένα τσιγάρο κάπνιζε μονάχο στο τασάκι και δυο ποτήρια ακολουθούσαν μονότονα τη διαδρομή τραπέζι-στόμα. Ο Γιατρός με υποδέχτηκε με μια καρικατούρα ρεβεράντζας.

Μερικοί τουρίστες, ζευγαρωμένοι, σιωπηλοί, βολτάριζαν με βήμα αργό. Καρέκλες εστιατορίων, βάρκες, πανάκια, παρκαρισμένα αυτοκίνητα, αργόσχολα γκαρσόνια, κυματάκι στη θάλασσα: Ιούλιος μήνας.

Από τη γωνιά του δρόμου φάνηκε το κεφάλι του Μαλχεβίχ. Ο ήλιος τον είχε αρπάξει άσχημα και η ουλή στο πρόσωπό του λαμπύριζε σαν σωλήνας νέον. Τον φώναξα, με κοίταξε και πλησίασε στο τραπέζι.

«Δεν μπορείς να κρυφτείς σε τούτο τον τόπο», είπε με χαμόγελο αεροσυνοδού.

«Πού να κρυφτείς; Τέσσερα μαγαζιά κι ένας δρόμος είναι όλο το χωριό. Θα καθήσεις;»

Τράβηξε μια καρέκλα και παράγγειλε πορτοκαλάδα.

«Μαλχεβίχ λέγεστε;» ρώτησε ο Γιατρός. «Τι προελεύσεως είναι το όνομά σας;»

«Ας πούμε, το όνομα ενός φαντάσματος».

«Χα!» έκανε ο Παναγιώτης. «Τα φαντάσματα έχουν άλλα ονόματα: ο παππούς ο Νικόλας, η γρια-Ασημίνα, ο κόμης Μαλακουάρδος ο Τέταρτος, χοχό!»

Το βουνό έκρυψε νωρίς τον ήλιο. Η κίνηση στο δρόμο πύκνωσε, ακούστηκαν τα πρώτα κορναρίσματα της νύχτας, το τελευταίο βαποράκι μπήκε στο λιμάνι. Ο Παναγιώτης σιγοντάριζε την κουβέντα με χαχανητά, ο Γιατρός δυσπιστούσε και ο Μαλχεβίχ πολυβολούσε προς κάθε κατεύθυνση αραδιάζοντας χρονολογίες, ονόματα και νόμους σε μια συζήτηση για φαντάσματα και μάγισσες, κατακαλόκαιρο, βραδάκι, με βαρκούλες και ξανθούλες να λικνίζονται, με τον

ουρανό να ανάβει όλα του τ' αστέρια και το γιάλο να ζητάει πλατσουρίσματα και γελάκια.

«Εδώ δεν υπήρχε λόγος να ασχοληθούν οι άνθρωποι με το κυνήγι μαγισσών», φώναξε ο Γιατρός χτυπώντας την παλάμη στο τραπέζι.

Ο Μαλχεβίκ τον κοίταξε με περιφρόνηση.

«Ασχολήθηκαν. Το 1608. Και πολύ επιτυχημένα, σας βεβαιώ».

Ανέβαλα το χασμουρητό γι' αργότερα κι έσκυφα συνωμοτικά προς το μέρος του.

«Κάτι μου λέει το 1608», ψιθύρισα.

Η φωνή του Μαλχεβίκ εκτοξευόταν με εκνευριστική βεβαιότητα πλέκοντας τα νήματα μιας ιστορίας ξεχασμένης εδώ και τετρακόσια χρόνια.

Η συζήτηση γρήγορα εκφυλίστηκε. Ο Στάθης έπρεπε να σερβίρει, ο Παναγιώτης έπρεπε να γυρίσει σπίτι, ο Γιατρός έπρεπε να δει τους αρρώστους του· έμεινα με τον Μαλχεβίκ να κοιταζόμαστε ο ένας απέναντι στον άλλον.

«Τι ξέρεις για το 1608;» ψιθύρισα ξανά, ακουμπώντας σχεδόν το στόμα στο αυτί του.

Γέλασε. «Όσα ξέρεις κι εσύ. Και κάτι παραπάνω».

Ήθελα να μάθω αυτό το κάτι παραπάνω και τον κάλεσα σπίτι για ένα κρασί και κουβεντούλα. Υποσχέθηκε να έρθει κατά τις δέκα.

Πήρα το δρόμο για πάνω, δυο χιλιόμετρα ανηφόρα βυθισμένη στα κυπαρίσσια και στην προσδοκία του θαύματος που δεν θα συμβεί ποτέ.

Ήταν βέβαιο πως ο Μαλχεβίκ ήξερε για το φόνο του Ολλανδού.

Τέσσερις αιώνες πριν, ο Ολλανδός, άλλοτε έμπορος, άλλοτε πειρατής, άλλοτε μισθοφόρος στην υπηρεσία της Γαληνοτάτης, σφάχτηκε από το χέρι του Μικέλε.

Τούτος ο Μικέλε, Γενοβέζος στην καταγωγή, για να ξεφύγει από τους δανειστές του βρήκε καταφύγιο στη Βενετία. Ύστερα από τρία χρόνια πέρασε στην Κεφαλλονιά πιο φτωχός κι από τις πέτρες. Μέσα σε λίγο καιρό κατάφερε να βάλει στο χέρι τρία-τέσσερα χωριά κι άλλα τόσα βουνά.

Ο Ολλανδός είχε ένα καράβι και μια αδερφή, όμορφη κυρία κι ευγενική, αλλά —λένε τα χαρτιά— την είχε περισσότερο για αγαπητική παρά για αδερφή του. Όμως ήρθαν έτσι τα πράγματα κι ο Μικέλε τη ζήτησε για γυναίκα· ο Ολλανδός, θέλοντας και μη, πήρε το τσούρμιο του και ήπιε το κρασί με τους κουβάδες τη νύχτα του γάμου. Τον άλλο Μάρτιο η γυναίκα γέννησε ένα αγόρι που το βάφτισαν Άνθιμο και στις αρχές του δέκατου έβδομου αιώνα έγινε επίσκοπος. Αλλά οι γλώσσες έλεγαν πολλά: πως ο Άνθιμος δεν ήταν γιος του άντρα, αλλά του αδερφού. Έλεγαν και ξανάλεγαν, ώσπου ένα βράδυ ο Μικέλε παραφύλαξε τον Ολλανδό την ώρα που γύρναγε στο καράβι του και του έκοψε το λαιμό.

Αυτά είχα διαβάσει· αλλά ποιος έχει το θάρρος να πιστέψει μια αδιασταύρωτη πληροφορία, μερικά ορνιθοσκαλίσματα μουντζουρωμένα στα περιθώρια ενός Ευαγγελίου που τυπώθηκε δυο αιώνες μετά το υποτιθέμενο έγκλημα;

Και τώρα τούτος ο Μαλχεβίκ από το πουθενά ήρθε για να μου προσφέρει το τέλος της ιστορίας: «Η γυναίκα κάποιου Μικέλε από τα μέρη σας κατηγορήθηκε πως είχε μαγέψει τον άντρα και τον αδερφό της. Την ημέρα που ο γιος της ο Άνθιμος χειροτονήθηκε επίσκοπος, οι χωριάτες, μετά από μια παρωδία δίκης, την έλειωσαν με ξύλα και με πέτρες».

Αισθανόμουν θυμωμένος, βαθύτατα προσβεβλημένος· όχι

γιατί ο Μαλχεβίτς γνώριζε μια λεπτομέρεια που στο κάτω κάτω δεν την είχε αποδείξει, όσο γιατί μοιραζόταν μαζί μου κάτι που θεωρούσα προσωπική, αποκλειστική μου γνώση.

Με το μυαλό σκοτισμένο παραμέρισα τις φυλλωσιές κι από ένα γκρέμισμα της λιθιάς πήδηξα στη βεράντα. Η τηλεόραση έπαιζε από ώρες μοναχή της και πάνω στο τραπέζι μερικές κιτρινισμένες φωτογραφίες άνοιγαν ένα αβυσσαλέο χάσμα στο χρόνο. Ξεδιάλεξα μια φωτογραφία του Φωκά. Ήταν σαραντάρης ακόμη: καθόταν στη σκιά ενός δέντρου με πλατιά αγκαθωτά φύλλα· στα πόδια του κανάκευε την Αυγουστίνα· εγώ τον τραβούσα από το μανίκι...

Κρρ, ακούστηκε το πορτόνι. Ο Κβιν νιαούρισε για προειδοποίηση και το σκυλί όρμησε δείχνοντας τα δόντια του.

«Ήσυχος!» φώναξα.

Δεν άκουσε. Κάποτε θα έβρισκα τον μπελά μου μ' αυτό τον ρέμπελο σκύλο.

Ο Μαλχεβίτς καλησπέρισε χωρίς να τολμά να περάσει την πόρτα.

«Γεια χαρά», απάντησα και πήρα με τις πέτρες το σκυλί, που έφυγε με την ουρά στα σκέλια.

Πήγα μέσα να φέρω ποτήρια. Όταν γύρισα κρατούσε στα χέρια του τη φωτογραφία του Φωκά.

«Ο θεός σου ήταν σπουδαίος κύριος», είπε αδιάφορα.

«Πού... Πώς το ξέρεις;»

«Τον είχα γνωρίσει πριν από τριάντα – όχι, τριάντα τρία χρόνια. Μου είχε μιλήσει για σένα και για το άλλο του ανίψι, την Αυγουστίνα. Αλήθεια, τι γίνεται αυτό το κοριτσάκι;»

Κεραυνός.

«Πέθανε. Πάνε είκοσι χρόνια».

«Λυπάμαι».

Μπήκα στην κουζίνα βρίζοντας. Άνοιξα ένα μπουκάλι κρασί και κλότσησα με μανία την καρέκλα που με προσποιητή αθωότητα μπλέχτηκε στα πόδια μου. Όταν ξαναγύρισα, βρήκα πάλι τον Μαλχεβίτς να κοιτάζει σκεφτικός τη φωτογραφία του γερο-Φωκά.

«Ήταν σπουδαίος άνθρωπος».

«Μου το ξανάπες».

Γέμισα ξέχειλα τα ποτήρια.

«Είχε μαζέψει όμορφα πράγματα».

«Ό,τι έβρισκε το μάζευε».

Για ώρα μείναμε σιωπηλοί με το βλέμμα να καθρεφτίζεται στο κρασί.

«Ξέρεις πού είχε τη συλλογή με τα αφρικάνικα γλυπτά;»

«Μπα! Ήξερε κι από γλυπτά ο Φωκάς; Εγώ νόμιζα πως το μόνο που ήξερε ήταν να πιάνει τον κώλο των αραπάδων».

Ένα κύμα δυσφορίας τινάχτηκε από τα μάτια του Μαλχεβίτς.

«Συγγνώμη», είπα. «Λοιπόν, αν υπάρχει τέτοια συλλογή, ή θα την έχει πουλήσει η Ολυμπία ή θα σαπίζει σε κάποια θυρίδα στην Ελβετία. Στο σπίτι, εδώ, είχε κρατήσει μονάχα τα πολύ προσωπικά αντικείμενα».

«Αυτό που ζητάω είναι πολύ προσωπικό αντικείμενο· προσωπικό και για τον Φωκά και για μένα. Άκουσε και κρίνε αν θα με βοηθήσεις να το βρω».

Στις 27 Φεβρουαρίου του 1957 ο Μαλχεβίτς σέρβιρε τους δυο τελευταίους πελάτες που είχαν απομείνει στο μπαρ του σιδηροδρομικού σταθμού της Ασίζης. Ύστερα κάθισε στο διπλανό τραπέζι, άνοιξε την Ουνιτά στην αθλητική σελίδα και έστησε αυτί στην κουβέντα τους. Εκείνος ήταν ένας μεσόκοπος κύριος· εκείνη, νέα ακόμη, είχε το πιο εντυπωσιακό κεφάλι

στον κόσμο: τα οστά του κρανίου διαγράφονταν ολοκάθαρα κάτω από το διάφανο πετσί, που στην κορυφή του είχαν βλαστήσει τούφες τούφες ξανθά μαλλιά.

Στις 3 Μαρτίου του ίδιου έτους επιβιβάστηκε μαζί τους στο S/S Αχιλλεύς, που έκανε τότε τη γραμμή Βενετία-Πειραιάς, και το ίδιο βράδυ είχε γίνει παλιόφιλος με τον Γεράσιμο Φωκά – γιατί αυτός ήταν ο μεσόκοπος κύριος της Ασίζης.

«Αποφάσισα να ζητήσω τη βοήθειά του για δυο λόγους: πρώτα πρώτα χρειαζόμουν έναν χρηματοδότη: έπειτα, η ιστορία που είχε διηγηθεί στη Βι, τη γραμματέα του, το βράδυ που τους συνάντησα με έπεισε πως ήταν ο ιδανικός συνεργάτης».

Ο Φωκάς είχε ισχυριστεί πως κάποιος Σουίφτ, Τζόναθαν Σουίφτ, του είχε κλέψει το παραμύθι που έγραφε στις ώρες της σχολής του. Τούτος ο Σουίφτ –άγνωστο πώς– δημοσίευσε την ιστορία του Φωκά δυο αιώνες πριν από τη συγγραφή της, της έδωσε τον τίτλο *Gulliver's Travels* και έγινε μεγάλος και τρανός.

«Πάντα ήξερε να αστείεύεται», είπα περήφανος για τον θείο μου.

«Μόνο ένας τέτοιος άνθρωπος μπορούσε να με ακούσει σοβαρά όταν του μιλούσα για την κορώνα του Δέκατου Αρχάγγελου».

Ο Μαλχεβίχ έπιασε τον Φωκά και του εξήγησε πως από καιρό ψάχνει για κάτι μοναδικό. Οι κυνηγοί του σανταλόξυλου και οι καμηλιέρηδες στην έρημο το ονόμαζαν Η Κορώνα του Δέκατου Αρχάγγελου και τα τραγούδια τους μιλούσαν για ένα στέμμα, που το υλικό του ήταν ζυμωμένο με την πιο μεγάλη δύναμη στον κόσμο: τη δύναμη να κάνει τα όνειρα αληθινά.